

12. Radjabova Gulnoza Giyosiddinovna. (2022). Corpus-based approach in teaching foreign languages. *Conferencea*, 100–103. Retrieved from <https://www.conferencea.org/index.php/conferences/article/view/1236>
13. Radjabova G.G. Corpus technologies in teaching academic writing.//O‘zbekistonda xorijiy tillar. — 2023. — № 1 (48). — B. 92-103. <https://doi.org/10.36078/1679549918>
14. Radjabova, G. G. (2018). The role of assessment in teaching English. *Иностранные языки в Узбекистане*, (3), 74-80.
15. Seifart, F., Meyer, C., & Schikowski, R. (2018). Pauses and speech rate before nouns and verbs in speakers of nine languages. *Frontiers in Psychology*, 9, 170.
16. Stefanowitsch, A. (2020). *Corpus linguistics. A guide to the methodology*. Language Science Press.
17. *The British National Corpus*, version 3 (BNC XML Edition). (2007). Distributed by Bodleian Libraries, University of Oxford, on behalf of the BNC Consortium. <http://www.natcorp.ox.ac.uk>.
18. Zipf, G.K. (1935). *The psycho-biology of language: An introduction to dynamic philology*. MIT Press.

MOBIL TA'LIM TEXNOLOGIYALARI ASOSIDA MALAKA OSHIRISH TIZMINI TASHKIL ETISH MEKANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISHNING ILMIY- PEDAGOGIK ASOSLARI

Nomozov Hamdam Sobir o'g'li

Oliy ta'lim tizimi kadrlarini qayta tayyorlash va malakasini oshirish instituti

Annotatsiya: Ushbu tezisda zamonaviy ta'limda mobil ta'limdan foydalanishning asosiy yo'nalishlari ko'rib chiqiladi. Qayd etilishicha, mobil telefonlar rahbar va pedagog kadrlar o'rtasida keng tarqalgan va ulardan foydalanish imkoniyati mavjud bo'lishiga qaramay, mahalliy oliy o'quv yurtlarida mobil ta'lim sust taqsimlangan. Ta'limda mobil ta'limdan foydalanishning asosiy afzalliklari va ayrim kamchiliklari tahlil qilingan. Mahalliy universitetlarning o'quv jarayoniga mobil ta'limni joriy etishning

o'ziga xos shakllari va usullari keltirilgan. Rahbar va pedagog kadrlarning mashg'ulotlarda mobil texnologiyalardan foydalanishga texnik va psixologik tayyorgarligi tahlil qilinadi. Ko'pchilik zamonaviy universitet rahbar va pedagog kadrlari ta'limda mobil texnologiyalardan foydalanishga texnik va psixologik jihatdan tayyor va mobil ta'lim salohiyatidan samaraliroq foydalanishning yangi imkoniyatlarini ko'rib chiqish zarurligi haqida xulosa qilinadi.

Abstract: This thesis examines the main directions of using mobile education in modern education. It is noted that despite the fact that mobile phones are widespread among students and there is an opportunity to use them, mobile education is poorly distributed in local higher educational institutions. The main advantages and some disadvantages of using mobile education in education are analyzed. Specific forms and methods of introducing mobile education into the educational process of local universities are presented. The technical and psychological readiness of students to use mobile technologies in training is analyzed. It is concluded that most modern university students are technically and psychologically ready to use mobile technologies in education, and it is necessary to consider new opportunities for more effective use of mobile learning potential.

Kalit so'zlar: Mobil texnologiya, mobil trening, mobil ilova, mobil telefonlar, o'quvchilarning mobil ta'limga tayyorligi.

KIRISH

Mobil texnologiyalarning rivojlanishi va ta'limda mobil ilovalarning takomillashtirish. Ko'pgina oliy o'quv yurtlari rahbar va pedagog kadrlar uchun so'nggi yillarda ta'limda mobil texnologiyalar tadqiqot va qo'llashning eng muhim yo'nalishlaridan biriga aylandi. Bugungi kunda mobil ta'lim ko'plab ta'lim tashkilotlari uchun strategik mavzudir. Yangi turdagi qurilmalar va ilovalarning paydo bo'lishi ta'limni o'zgartirmoqda, shuning uchun mobil ta'limdan to'g'ri foydalanish va amalga oshirishni ta'minlash muhim ahamiyatga ega. So'nggi bir necha yil ichida simsiz aloqaning takomillashtirilishi, mobil qurilmalarning funksional imkoniyatlarining kengayishi va

ochiq kodli mobil platformalarning paydo bo'lishi tufayli mobil texnologiyalar jadal rivojlanmoqda.

Hozirda mobil qurilmalardan nafaqat aloqa, balki ta'lim va tijorat maqsadlarida ham foydalanish mumkin. Ushbu imkoniyatlarni qo'llab-quvvatlash uchun turli xil mobil ilovalar ishlab chiqilmoqda [1]. Zamonaviy dunyoda mobil texnologiyalar inson faoliyatining tobora ko'proq sohalarini qamrab oladi. Mobil ilovalar bozorining o'sishi hayotning barcha jabhalarida, shu jumladan ta'lim sohasida ham mobil tizimlardan foydalanish muhimligi, qulayligi va dolzarbligini ko'rsatadi.

Ta'limda axborot texnologiyalari instituti "Mobil ta'lim" nomli maqolani e'lon qildi, unda mobil qurilmalar zamonaviy o'quvchilar hayotida muhim o'rin tutishi qayd etildi. Hayotimiz haqiqati shundan iboratki, barcha o'quvchilar darslik, o'quv qo'llanma, lug'at kabi qog'ozdagi an'anaviy manbalardan o'qish uchun foydalanishadi va deyarli barcha ma'lumotlarni internetdan, bevosita kompyuter, mobil qurilmalar yordamida tortib olishadi.

Bu yuqoridagi qurilmalardan keng foydalanish zamonaviy o'qituvchilarga ularni o'quv jarayonini tashkil etishda yordamchi qilish imkonini beradi. Shunday qilib, m-Learning [2] deb nomlangan texnologiya mavjud edi. Shuningdek, YuNESKO hujjatlarida "Global ta'lim-2030" dasturi doirasida shunday deyilgan: "Keyingi o'n besh yil ichida mobil ta'lim umumiy ta'lim bilan yanada integratsiyalashib, rasmiy va norasmiy ta'lim tizimida umumiy hodisaga aylanadi. Texnik va pedagogik innovatsiyalar o'rtasidagi takomillashtirilgan bog'liqlik sifatida mobil texnologiyalar umumiy ta'lim ekotizimida aniq belgilangan.

Mobile Learning yoki m-Learning - bu pedagogika va ta'limning yangi yo'nalishi bo'lib, u mobil texnologiyalar yordamida tashkil etiladi.

M-learning - bu mobil qurilmalar yordamida istalgan qulay vaqtda va istalgan joyda o'rganish, bu ta'rifni D. Kisko [3] bergan. V.Kuklevning qayd etishicha, mobil o'qitish vaqt va joydan qat'iy nazar, fanlararo va modulli yondashuvlarning pedagogik asosda

maxsus dasturiy ta'minotdan foydalangan holda mobil vositalar mavjudligini ta'minlaydi.

Texnologiyaning o'quvchilar tushunchasiga ta'siri haqidagi xuddi shu fikrni . Xortonning bayonotlarida ham kuzatish mumkin, unda mobil ta'limga quyidagi ta'rif berilgan: "mobil ta'lim – bu mobil texnologiyalar va qurilmalar yordamida bilim va ko'nikmalarni egallashdir. har qanday joy va vaqt va bu rahbar va pedagog kadrlarning xatti-harakati to'g'rilaydi "[4].

Yuqoridagi ta'riflarni tahlil qilib, shuni xulosa qilamizki, mobil ta'lim - bu o'quv jarayonini tashkil etish shakli bo'lib, unda jamiyat tomonidan ma'lumotlarni to'plash, saqlash, qayta ishlash va tarqatish uchun foydalaniladigan mobil vositalar, usullar, qurilmalar va ishlab chiqarish jarayonlari o'quv vazifalariga erishish uchun foydalaniladi.

Mobil ta'limni o'rganish deb atash mumkin, bunda talaba o'quv resursidan doimiy foydalanish imkoniyatiga ega, shuningdek, o'qituvchi va sinfdoshlar bilan muloqot qilish imkoniyatiga ega.

OTMlarning o'quv jarayonida mobil ta'lim texnologiyasidan foydalanish quyidagilarga imkon beradi: test tizimi yordamida rahbar va pedagog kadrlar bilimi darajasini nazorat qilishni ta'minlash, shu orqali test va test sinovlarini soddalashtirish; ta'lim jarayonining barcha ishtirokchilari o'rtasida ta'lim mazmuni almashinuvini jadallashtirish, bu o'qituvchilar va rahbar va pedagog kadrlar o'rtasidagi o'zaro munosabatlar jarayonini soddalashtirish; ta'lim jarayonini faollashtirish va modernizatsiya qilish; taqsimlangan mobil ta'lim resursini tashkil etish; ta'lim jarayoni ishtirokchilarining joylashgan joyini ko'rsatmasdan, rahbar va pedagog kadrlarning birgalikdagi faoliyatini ta'minlash; mobil qurilmadan o'quv, uslubiy va ma'lumotnomalarning shaxsiy kutubxonasi sifatida foydalanish; rahbar va pedagog kadrlar bir-biri bilan va o'qituvchi bilan muloqot qilishlari va katta monitorlar orqasiga yashirinishlari mumkin; auditoriyaga bir nechta mobil qurilmalarni joylashtirish bir nechta stol kompyuterlariga qaraganda ancha oson; cho'ntak yoki planshet shaxsiy

kompyuterlar va elektron kitoblar engilroq va fayllar, qog'ozlar va darsliklar va hatto noutbuklarga qaraganda kamroq joy egallaydi. Stilus yoki sensorli ekran yordamida tanib olish klaviatura va sichqonchani ishlatishdan ko'ra ko'proq ingl. Vazifalarni almashish va hamkorlik qilish imkoniyati mavjud; rahbar va pedagog kadrlar va o'qituvchilar elektron pochta orqali matn jo'natishlari, guruh ichidagi uzatish moslamalarini kesish, nusxalash va joylashtirish, simsiz tarmoq, masalan, Bluetooth yordamida bir-birlari bilan ishlashlari mumkin; mobil qurilmalardan istalgan joyda, istalgan vaqtda foydalanish mumkin, yangi texnik vositalar, masalan, mobil telefonlar, gadjetlar, o'yin qurilmalari va boshqalar ta'limga qiziqishini yo'qotgan pedagoglarni o'ziga jalb qiladi; Mobil qurilma orqali M-learning o'rganishni individual qiladi rahbar va pedagog kadrlar o'zlarining qiziqishlarini hisobga olgan holda trening mazmunini tanlash imkoniyatiga ega; moslashuvchanlik, mobil qurilmalar yordamida ma'lum bir ish uchun zarur bo'lgan ma'lumotlarga darhol kirish ish unumdorligini oshirishi talab bo'yicha kontentni zudlik bilan ta'minlash m-ta'limning xarakterli xususiyatlari hisoblanadi. [5] Bu foydalanuvchilarga ish soatlaridan keyin ta'lim olish imkonini beradi va birgalikda o'qitish va o'zaro hamkorlik qilish uchun sharoit yaratadi; Ta'limdagi so'nggi tendentsiya aralash ta'limdir, bu jarayonni yanada samarali va qiziqarli qiladi. U o'rganishning turli shakllarining afzalliklarini o'zida mujassam etgan va interfaol o'quv muhitidagi o'quv kontekstiga eng mos keladi. Mobil ta'lim boshqa turlar bilan birlashtirilishi mumkin, bu esa talabalar uchun interaktiv ta'lim muhitini ta'minlaydi. Shu bilan birga, quyidagi mumkin bo'lgan kamchiliklarni ham qayd etish kerak: kichik mobil ekranlar qo'lda shaxsiy kompyuterlar ko'rsatilishi mumkin bo'lgan ma'lumotlarning miqdori va turini cheklaydi; mobil telefonlarni saqlash uchun cheklangan imkoniyatlar mavjud; Batareyalar muntazam ishlashi kerak, aks holda ma'lumotlar yo'qolishi mumkin; ular ish stoli kompyuterlariga qaraganda ancha ishonchli bo'lishi mumkin (garchi planshet shaxsiy kompyuterlari bu muammoni hal qiladi); grafika bilan ishlash, ayniqsa mobil telefonlar bilan ishlash qiyin, garchi 3G va 4G oxir-oqibat bunga imkon beradi; bozor, ayniqsa mobil telefonlar uchun tez o'zgarib bormoqda, shuning uchun qurilmalar juda tez eskirib ketishi mumkin;

o'tkazish qobiliyati simsiz tarmoqlardan foydalanuvchi ko'p sonli foydalanuvchilar bilan kamayishi mumkin. [6] Shu munosabat bilan mobil ta'lim sohasining kelajagi mobil aloqa ishlab chiqaruvchilari, mobil aloqa xizmatlarini ko'rsatuvchi provayderlar, shuningdek, kadrlar tayyorlash sohasi mutaxassislarining birgalikdagi sa'y-harakatlarini taqozo etadi. Hozirgi vaqtda mobil ta'limning quyidagi toifalari mavjud: Texnologiyaga asoslangan mobil ta'lim - ba'zi o'ziga xos texnologik innovatsiyalar texnik imkoniyatlar va pedagogik imkoniyatlarni namoyish qilish uchun akademik muhitda joylashgan; miniatyura, lekin portativ elektron ta'lim (Miniature, but portable e-learning) - mobil, simsiz texnologiyalar va portativ texnologiyalar an'anaviy elektron ta'lim vositalarida allaqachon qo'llaniladigan yondashuvlar va echimlarni takrorlash uchun ishlatiladi. Masalan, virtual o'quv muhiti (VLE) kabi ba'zi elektron ta'lim texnologiyalarini mobil texnologiyalarga o'tkazish. [7]

Xulosa

Kelajakda oliy ta'lim muassasalari o'qituvchilari va talabalari ma'lum bir joyda va vaqtda o'qish va ta'lim olish imkoniyati bilan cheklanib qolmasligi kerak. Yaqin kelajakda mobil qurilmalar va simsiz texnologiyalar sinf ichida ham, tashqarisida ham o'rganishning kundalik qismiga aylanadi. Zamonaviy talabalarning aksariyati ta'limda mobil texnologiyalardan foydalanishga texnik va psixologik jihatdan tayyor va mobil ta'lim salohiyatidan yanada samarali foydalanishning yangi imkoniyatlarini ko'rib chiqish zarur. Bu muammoni hal etish oliy ta'lim muassasalarining o'quv jarayoniga mobil ta'lim strategiyalari, shakl va usullarini tatbiq etish bo'yicha ta'lim, ilmiy-tadqiqot va metodik ishlar bo'yicha olimlar va o'qituvchilardan tashkiliy sa'y-harakatlarni talab etadi.

Shunday qilib, bo'lajak o'qituvchilarni ijtimoiy-pedagogik o'zaro munosabatlarga tayyorlashda mobil pedagogik texnologiyalar va uslublar universitetning o'quv jarayoniga osonlik bilan kiritiladi. Ular kelajakdagi o'qituvchilarni ham, pedagogik profil talabalarini ham, malaka oshirish kurslari talabalarini ham ijtimoiy va pedagogik hamkorlikka tayyorlashda qo'llanilishi mumkin.

Mobil texnologiyalar va usullarni o'zlashtirish o'qituvchining kasbiy yo'naltirilgan shaxsini shakllantirishga yordam beradi, u muloqotga, o'quvchilar o'rtasidagi munosabatlarga, maktab mikrosotsiumidagi vaziyatga ta'sir ko'rsatishga qodir, yordamni, vositachilikni tashkil qiladi, nizolarda moderator bo'lib ishlaydi. maktab o'quvchilari o'rtasida ijtimoiy-pedagogik o'zaro munosabatlarning zarur bilim, ko'nikma va malakalarini shakllantirish.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Bazhenov RI Intellektual axborot texnologiyalari. Birobidjan: Sholem Aleyxem nomidagi PDU, 2011.176 b.
2. Bluestein M. MonoTouchni o'rganish. C # va yordamida iOS ilovalarini yarating. NET -Litr, 2014 yil.
3. Goloshchapov AL Google Android 3. platformasida mobil qurilmalarni dasturlash. - BHV-Peterburg, 2011 yil.
4. Grigsby D., Chernik V., Gardner LD Mobil qurilmalar uchun veb-saytlarni ishlab chiqish. - 2013 yil.
5. Kasyanova EV Masofaviy ta'limni dasturlashni qo'llab-quvvatlashning moslashuvchan usullari va vositalari // Novosibirsk, ISI SB RAS, 2007. p. 170.
6. Kuzmina NV, Shmeleva EA Universitetning kasbiy ta'lim muhitida bo'lajak o'qituvchining innovatsion salohiyatini rivojlantirish // Rossiya Ta'lim Akademiyasi. Xalqaro akmeologiya akademiyasi. Akmeologik tadqiqotlar markazi. - 2013 yil.-- S. 16.
7. Kirilov GI. Kasbiy ta'limning axborot ta'lim muhitini rivojlantirish va o'z-o'zini rivojlantirish // Ta'lim texnologiyasi va jamiyati (Ta'lim texnologiyasi va jamiyati). - 2012. - T. 15. - No 3.-- S. 358-368.

INKLYUZIV TA'LIMDA MAXSUS PEDAGOG FAOLİYATI

Alimova Gulmira Kabuljanovna